

OBČANÉ „DRUHÉ KATEGORIE“

Cíl: uvědomit si ošidnost tzv. „veřejného mínění“, ale i nutnost počítat s ním, pochopit, jak stereotypy a předsudky zkreslují vnímání jedinců a že soudit člověka na základě jedné informace bývá zavádějící

Pomůcky: sada karet občanů „2. kategorie“ pro každou dvojici

Čas na hru: 1 vyučovací hodina

Průběh hry: Účastníci hry vytvoří dvojice. Každá dostane sadu karet s charakteristikou osob a má za úkol roztřídit je na občany 1. a 2. kategorie. Vedoucí hry zdůrazní, že třídění je třeba provádět podle panujícího veřejného mínění, tj. nejčastějšího úsudku, názoru většiny lidí ve společnosti. Po dokončení práce studenti vytvoří skupiny po 4–6 a porovnávají výsledky úkolu.

Vedoucí hry pak seznámí třídu s doplňujícími informacemi typu:

- č. 1 je lesbička a veřejně se aktivně podílí na obraně práv homosexuálně orientovaných lidí
- č. 9 byl odsouzen za podvod
- č. 13 je bývalá emigrantka a má dostatečný příjem z restituce rodinného majetku
- č. 17 se nehlásí k romskému původu a je velice úspěšná herečka
- č. 6 pochází z rodiny volyňských Čechů a v ČR nemůže nalézt uplatnění v profesi
- č. 19 má bílou ženu a adoptovali společně tři romské děti

Následuje diskuze o tom, jak se změnil pohled na tyto lidi po seznámení se s novými informacemi a proč. Studenti se také mohou pokusit zařadit sebe, kam budou pravděpodobně patřit za 20 let.

Reflexe hry: V diskuzi si účastníci hry uvědomují, co vše má vliv na veřejné mínění, jednotlivé názory je možné zapisovat na tabuli a vytvořit tzv. myšlenkovou mapu pojmu „veřejné mínění“. Je možné také zapisovat důvody, které studenty vedly k zařazení člověka mezi jedince 2. kategorie (jakési „přítěžující okolnosti“). Vedoucí vede k zamyšlení, jak může tento způsob hodnocení ovlivnit život jedince, je dobré uvést příklady z okolí či vlastní zkušenosti a pokusit se přejít od nich k pochopení úskalí v hodnocení menšin.

Varianta: Žáci si mohou zkusit každý sám rozdělení karet nikoliv podle veřejného, nýbrž podle svého vlastního mínění. Reflexe hry se potom orientuje více na pochopení a pojmenování vlastních předsudků.

Pramen: projekt Varianty, Člověk v tísni – společnost při ČT, o. p. s., 2002 (upraveno)

Pracovní list: OBČANÉ „DRUHÉ KATEGORIE“

1. Běloška, žena, ředitelka marketingu, narozená v USA	2. Běloška, žena, lékařka, narozená v Kazachstánu
3. Rom, muž, kopáč, narozený v České republice	4. Asiat, muž, kuchař, narozený ve Vietnamu
5. Asiatka, žena, vědecká pracovnice, narozená v Indii	6. Běloch, muž, stavební dělník, narozený na Ukrajině
7. Romka, žena, matka v domácnosti, narozená na Slovensku	8. Arab, muž, směnárník, narozený v Německu
9. Běloch, muž, ředitel podniku, narozený v České republice	10. Běloška, žena, matka v domácnosti, narozená v České republice
11. Běloška, žena, sekretářka, narozená v Rusku	12. Běloška, žena, učitelka, narozená v Polsku
13. Běloška, žena, nezaměstnaná, narozená v České republice	14. Žid, muž, psychiatr, narozený v České republice
15. Asiatka, žena, prodavačka ve stánku, narozená ve Vietnamu	16. Židovka, žena, překladatelka, narozená v České republice
17. Poloviční Romka, žena, zpěvačka, narozená v České republice	18. Černoch, muž, lékař, narozený v Zimbabwe
19. Rom, muž, právník, narozený v České republice	20. Romka, žena, policistka, Narozená v České republice